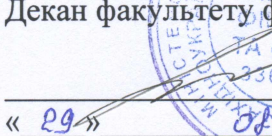
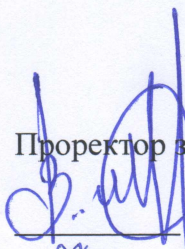
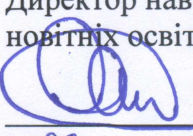

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА
« 29 » _____ 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 29 » _____ 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор навчально-наукового інституту
новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ
« 29 » _____ 2025 р.

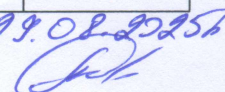
РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
«СТРАХУВАННЯ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньо-професійна програма – «Фінансовий менеджмент»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (семестр)
Денна	2	4	30	30	4	8	48	120	4
Заочна	2	4	8	4	-	-	108	120	4

29.08.2025

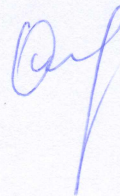
Тернопіль – 2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фінансовий менеджмент» підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, затвердженої Вченою радою Західноукраїнського національного університету (протокол № 11 від 26.06.2024 р.).

Робочу програму склали завідувач кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, д-р екон. наук, проф. Ольга КНЕЙСЛЕР та доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, канд. екон. наук, доцент Галина КУЛИНА.

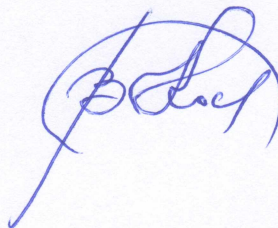
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу
д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Гарант ОПП,
канд. екон. наук, доцент

Володимир КОСТЕЦЬКИЙ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

1. Опис дисципліни «Страховання»

Дисципліна – «Страховання»	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни: блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Освітньо-професійна програма – «Фінансовий менеджмент»	Рік підготовки: <i>денна форма – 2; заочна форма – 2</i> Семестр: <i>денна форма – 4; заочна форма – 4</i>
Кількість змістових модулів – 2		Лекції: <i>денна форма – 30 год.; заочна форма – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>денна форма – 30 год.; заочна форма – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Індивідуальна робота: <i>денна форма – 4 год.</i> Тренінг: <i>денна форма – 8 год.</i> Самостійна робота: <i>денна форма – 48 год.; заочна форма – 108 год.</i>
Тижневих годин: <i>денна форма – 8 год., з них аудиторних – 4 год.</i>		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Страховання»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Страховання» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, сучасного конструктивного мислення та вироблення практичних навичок щодо: застосування організаційних, правових, економічних та фінансових механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб в разі настання ризикових ситуацій; аналізу організаційно-правового та інституційного середовища функціонування страхового ринку; укладання страхових договорів у різних галузях страхування, за різними формами і видами страхування, співстрахування та перестрахування; визначення доходів, витрат та фінансових результатів діяльності страхових компаній, освоєння діючої практики

оподаткування результатів їхньої діяльності; оцінки фінансового стану, рівня платоспроможності, фінансової надійності та стійкості страховика.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- отримати ґрунтовні знання про необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами, вивчити сутність, функціональне призначення та принципи страхування;
- ознайомитися із підходами до класифікації страхування, розуміти специфіку форм страхування;
- зрозуміти сутність та основні характеристики ризиків, розвинути вміння виявляти та оцінювати страхові ризики, обґрунтовувати практичні рішення щодо застосування механізмів управління ними;
- засвоїти засади формування і функціонування страхового ринку, розуміти специфіку страхової послуги, процесу її розробки, каналів реалізації, значення маркетингу у страхуванні, вивчити порядок підготовки та укладення страхових договорів, розвинути навички розробки страхових продуктів та підбору ефективних каналів їх просування;
- вивчити порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній, розвинути вміння формувати фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні ресурси страховика;
- розуміти принципи та дію методів й інструментарію державного регулювання страхової діяльності;
- вивчити основні умови та порядок здійснення особистого страхування, страхування майна, страхування відповідальності; розвинути навички визначення страхових платежів і страхових виплат та формування страхових тарифів у розрізі видів страхування;
- засвоїти методику та форми проведення перестраховальних операцій, ознайомитися із механізмом співстрахування;
- вивчити джерела та особливості формування доходів страховика у розрізі видів діяльності, склад та економічний зміст його витрат, навчитися аналізувати та планувати доходи і витрати страхової компанії, визначати фінансові результати діяльності та напрями розподілу прибутку;
- розуміти економічний зміст, значення та компоненти фінансової надійності і технічних резервів страхової компанії, розвинути навички виявлення чинників, які впливають на фінансову надійність страховика, застосовування базового та спрощеного підходів до оцінки його платоспроможності, вивчити порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Зв'язок з іншими освітніми компонентами

Вивчення дисципліни «Страховання» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із курсів «Фінанси» та «Маркетинг».

2.5. Результати навчання:

- знати механізм функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;
- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти страхування

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.

Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування та його місце в системі економічних категорій. Функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації у страхуванні, її наукове та практичне призначення. Найістотніші класифікаційні ознаки у страхуванні.

Класифікація страхування за об'єктами: майнове, особисте та страхування відповідальності.

Класифікація страхування за родом небезпеки: страхування фінансово-кредитних, транспортних, сільськогосподарських, вогневих та інших ризиків.

Класифікація страхування за формами здійснення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування.

Класифікація страхування за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб всіх форм власності. Страхування громадян.

Класифікація страхування за спеціалізацією страховика. Ризикові види страхування. Страхування життя.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику та його основні характеристики. Місце ризику у страхуванні. Види ризиків за критеріями: наслідків, об'єкта, обсягу та причин. Природні та антропогенні ризики. Майнові та особисті ризики. Великі, середні та малі ризики. Чисті та спекулятивні ризики. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.

Страхування як своєрідний механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату. Політика управління страховими ризиками. Мета і завдання управління ризиками.

Ризик-менеджмент у встановленні та визначенні методів впливу на ризик.

Тема 4. Страховий ринок

Страховий ринок: сутність, основні види та елементи. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.

Об'єктивні умови функціонування страхового ринку України. Мета розвитку страхового ринку України. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України. Основні етапи розвитку страхового ринку в Україні.

Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників. Роль страхових посередників (страхових агентів та страхових брокерів) у здійсненні страхової діяльності. Загальні ознаки страхового продукту (послуги). Етапи процесу розробки страхових продуктів (послуг). Якісні показники страхового продукту (послуги). Канали реалізації страхових продуктів (послуг).

Сутність, завдання та елементи маркетингу в страхуванні. Процес реалізації страхових послуг.

Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання. Права та обов'язки сторін у страхуванні. Контроль за виконанням страхових договорів.

Тема 5. Страхова організація

Визначення страховиків як фінансових установ. Організаційні форми страховиків. Ознаки класифікації страховиків. Показники, за якими у вітчизняній практиці визначається рейтинг страховиків.

Порядок створення страхових компаній. Етапи процесу створення страховиків.

Ліцензування страхової діяльності. Вимоги до провадження страхової діяльності.

Структура страхових компаній. Філії, агентства та представництва страховика.

Органи управління страховою компанією.

Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність, значення та мета державного регулювання страхової діяльності. Напрями державного регулювання розвитку страхового бізнесу. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.

Загальні вимоги до системи управління страховика. Органи управління та контролю страховика. Виконавчий орган страховика. Система внутрішнього контролю страховика. Загальні збори акціонерів (учасників) страховика. Обов'язок страховика щодо інформування Регулятора.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти організації та здійснення страхування в Україні

Тема 7. Особисте страхування

Сутність та мета проведення особистого страхування. Об'єкти та ризики в особистому страхуванні. Основні підгалузі особистого страхування: страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування. Порівняльна характеристика довгострокового

(накопичувального) та ризикового особистого страхування. Форми та види проведення особистого страхування. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.

Страхування життя. Основні та додаткові ризики при страхуванні життя. Особливості економічного механізму страхування життя. Загальні та спеціальні функції страхування життя. Чинники, які стримують розвиток страхування життя в Україні.

Страхування від нещасних випадків: об'єкти та мета його проведення. Страхові випадки при страхуванні від нещасних випадків. Індивідуальні та колективні договори страхування від нещасних випадків. Добровільна та обов'язкова форми проведення страхування від нещасних випадків. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.

Медичне страхування. Система страхової медицини. Форми здійснення медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування.

Тема 8. Страхування майна

Загальна характеристика страхування майна. Основні підгалузі страхування майна: страхування майна юридичних осіб; страхування майна фізичних осіб; страхування фінансово-кредитних ризиків. Обов'язкова та добровільна форма проведення страхування майна. Об'єкти, предмети, ризики у страхуванні майна. Системи відповідальності у страхуванні майна. Організаційний та економічний механізм у страхуванні майна.

Страхування транспортних засобів та вантажів. Страхування майна будівельних підприємств (технічних ризиків). Страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування фінансових та кредитних ризиків.

Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

Тема 9. Страхування відповідальності

Організаційна схема та економічний механізм страхування відповідальності. Об'єкти та ризики при здійсненні страхування відповідальності. Основні підгалузі у страхуванні відповідальності: страхування відповідальності на транспорті; страхування професійної відповідальності; страхування інших видів відповідальності. Учасники страхування відповідальності. Форми проведення страхування відповідальності. Види обов'язкового страхування відповідальності.

Тема 10. Співстрахування та перестрахування

Необхідність та сутність перестрахування. Суб'єкти перестрахування. Законодавчі вимоги щодо здійснення перестрахувальних операцій.

Методи проведення перестрахування. Порівняльний аналіз методів перестрахування.

Форми проведення перестрахувальних операцій. Пропорційне перестрахування. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестрахування, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестрахування на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.

Співстрахування та механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності, їх економічний зміст. Страхові премії як основне джерело надходжень страхової компанії. Фактори, що впливають на обсяг надходжень страхових премій.

Інші доходи від страхової діяльності: дохід від операцій з перестрахування та повернені суми із централізованих страхових резервних фондів.

Доходи від інвестиційної діяльності страховиків. Доходи від фінансової діяльності страхових організацій. Доходи від здійснення страховиком інших операцій.

Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Фактори, що зумовлюють обсяги

та склад витрат страховика. Витрати на проведення страхової діяльності. Виплата страхових сум та страхового відшкодування. Витрати на ведення діяльності страхової організації як суб'єкта господарювання.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Порядок розрахунку прибутку від інвестиційної діяльності.

Оподаткування прибутків страховика: отриманих від страхової діяльності при страхуванні життя та при ризикових видах страхування; отриманих від інвестиційних та інших операцій. Напрями розподілу прибутку після оподаткування.

Тема 12. Фінансова надійність страховика

Поняття фінансової надійності страхових організацій. Ознаки фінансової надійності. Чинники, що впливають на фінансову надійність страховика. Умови забезпечення фінансової надійності страховика. Формування збалансованого страхового портфелю як основи забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.

Платоспроможність страхових компаній, її значення. Особливості базового підходу до оцінки платоспроможності страховика. Капітал платоспроможності при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом. Мінімальний капітал при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом. Спрощений підхід оцінки платоспроможності страховика. Порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування. Рівні, компоненти та вимоги до регулятивного капіталу страховика. Порядок формульного розрахунку капіталу платоспроможності за класами страхування за спрощеним підходом.

Технічні резерви та їх склад. Вимоги до інвестиційної діяльності страховика. Покриття технічних резервів активами. Вимоги до активів на покриття технічних резервів.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

Денна форма навчання

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Інд. робота	Тренінг	Самост. робота	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти страхування						
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	2	2	2	4	4	Поточне опитування
Тема 2. Класифікація страхування	2	2			4	
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	2	2			4	
Тема 4. Страховий ринок	4	4			4	
Тема 5. Страхова організація	2	2			4	
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	2	2			4	
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти організації та здійснення страхування в Україні						
Тема 7. Особисте страхування	4	4	2	4	4	Поточне опитування
Тема 8. Страхування майна	2	2			4	
Тема 9. Страхування відповідальності	4	4			4	
Тема 10. Співстрахування та перестрахування	2	2			4	

Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика	2	2			4	
Тема 12. Фінансова надійність страховика	2	2			4	
Разом	30	30	4	8	48	

Заочна форма навчання

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти страхування			
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	4	2	9
Тема 2. Класифікація страхування			9
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка			9
Тема 4. Страховий ринок			9
Тема 5. Страхова організація			9
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності			9
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти організації та здійснення страхування в Україні			
Тема 7. Особисте страхування	4	2	9
Тема 8. Страхування майна			9
Тема 9. Страхування відповідальності			9
Тема 10. Співстрахування та перестрахування			9
Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика			9
Тема 12. Фінансова надійність страховика			9
Разом	8	4	108

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 1: Сутність, принципи і роль страхування

Мета полягає в ознайомленні із необхідністю страхового захисту суб'єктів господарювання і життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами, сутністю, функціональним призначенням, принципами та роллю страхування в сучасних умовах.

Питання для обговорення:

1. Необхідність страхового захисту на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.
2. Форми організації фондів страхового захисту.
3. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.
4. Сутність страхування та його місце у системі економічних категорій.
5. Функції та принципи страхування.
6. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 2: Класифікація страхування

Мета полягає у ознайомленні із підходами до класифікації страхування за різними ознаками.

Питання для обговорення:

1. Класифікація у страхуванні, її наукове та практичне значення.
2. Класифікація страхування за об'єктами.
3. Класифікація страхування за родом небезпеки.
4. Класифікація страхування за формами здійснення.
5. Класифікація страхування за статусом страхувальника.
6. Класифікація страхування за спеціалізацією страховика.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема 3: Страхові ризики та їх оцінка

Мета полягає в ознайомленні із сутністю та основними характеристиками ризиків; оволодіння навичками визначення страхових ризиків, оцінювання їх впливу та обґрунтування рішень щодо застосування механізмів управління ними.

Питання для обговорення:

1. Ризики: сутність та основні ознаки.
2. Класифікація ризиків за критеріями: наслідку, об'єкту, обсягу, причини.
3. Природні та антропогенні ризики.
4. Майнові та особисті ризики.
5. Великі, середні та малі ризики.
6. Чисті та спекулятивні ризики.
7. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.
8. Страхування як механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату.
9. Політика управління страховими ризиками.
10. Мета і завдання управління страховими ризиками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4, 5

Тема 4: Страховий ринок

Мета полягає в ознайомленні із засадами формування й функціонування страхового ринку, розумінні специфіки страхової послуги, процесу її розробки, каналів реалізації, значення маркетингу у страхуванні, порядку підготовки та укладення страхових договорів; оволодіння навичками розробки страхових продуктів та підбору ефективних каналів їх просування.

Питання для обговорення:

1. Страховий ринок: сутність, основні види та елементи.
2. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.
3. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України.
4. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників.
5. Етапи процесу розробки страхових продуктів (послуг).
6. Канали реалізації страхових продуктів (послуг).
7. Прямі і непрямі страхові посередники у здійсненні страхової діяльності, реалізації страхових продуктів.
8. Сутність, завдання та елементи маркетингу у страхуванні.
9. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема 5: Страхова організація

Мета полягає в ознайомленні із порядком створення, функціонування та ліквідації страхових компаній, формуванні навичок щодо формування фінансових, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів страховика.

Питання для обговорення:

1. Визначення страховиків як суб'єктів господарювання та як фінансових установ.
2. Організаційні форми страховиків.
3. Порядок створення страхових компаній.
4. Ліцензування страхової діяльності.
5. Структура страхових компаній.
6. Органи управління страховими компаніями.
7. Ресурси страховиків: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема 6: Державне регулювання страхової діяльності

Мета полягає в ознайомленні із державним регулюванням страхової діяльності та вивченні правових основ нагляду за страховими компаніями в Україні.

Питання для обговорення:

1. Державне регулювання страхової діяльності: необхідність, значення, мета.
2. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.
3. Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів.
4. Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції.
5. Напрямки удосконалення державної політики у галузі страхування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8, 9

Тема 7: Особисте страхування

Мета полягає в ознайомленні із ризиковими і накопичувальними видами особистого страхування, вивченні їх специфіки, форм та умов проведення.

Питання для обговорення:

1. Особисте страхування: сутність, мета проведення, об'єкти та ризики.
2. Порівняльна характеристика довгострокового (накопичувального) та ризикового особистого страхування.
3. Форми та види проведення особистого страхування.
4. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.
5. Страхування від нещасних випадків: мета проведення; об'єкти; страхові випадки; індивідуальні та колективні договори; добровільна та обов'язкова форми проведення.
6. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.
7. Страхування життя: основні та додаткові ризики; особливості економічного механізму; загальні та спеціальні функції; критерії класифікації.
8. Медичне страхування: форми здійснення; суб'єкти; об'єкти; принципи організації; умови проведення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Тема 8: Страхування майна

Мета полягає в ознайомленні із особливостями проведення страхування майна

фізичних та юридичних осіб, набутті практичних навиків щодо визначення страхових платежів і страхових виплат та формування страхових тарифів у страхуванні майна.

Питання для обговорення:

1. Страхування майна: загальна характеристика; підгалузі; обов'язкова та добровільна форми; об'єкти; предмети; ризики; системи відповідальності; організаційний та економічний механізм.
2. Страхування транспортних засобів та вантажів.
3. Страхування майна будівельних підприємств (технічних ризиків).
4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
5. Страхування фінансових та кредитних ризиків.
6. Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11, 12

Тема 9: Страхування відповідальності

Мета полягає у розгляді організаційної схеми й економічного механізму страхування відповідальності; набутті практичних навиків щодо виявлення страхових ризиків, визначення страхових платежів, страхових виплат та страхових тарифів у розрізі різних видів страхування відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Страхування відповідальності: організаційна схема та економічний механізм; об'єкти та ризики; основні підгалузі; учасники; форми проведення.
2. Види обов'язкового страхування відповідальності.
3. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: суб'єкти; об'єкти; страхові тарифи; страхові суми; страхові випадки; страхові платежі; види страхових договорів; франшиза; страхове відшкодування; інші особливості у здійсненні даного виду страхування.
4. Страхування професійної відповідальності: мета; страхові ризики; спосіб надання страхового захисту.
5. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам.
6. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13

Тема 10: Співстрахування та перестрахування

Мета полягає в ознайомленні із методами та формами проведення перестраховальних операцій, розумінні сутності та механізму застосування співстрахування.

Питання для обговорення:

1. Перестрахування: необхідність та сутність; суб'єкти; законодавчі вимоги щодо здійснення.
2. Факультативне перестрахування.
3. Облігаторне перестрахування.
4. Порівняльний аналіз методів перестрахування.
5. Пропорційне перестрахування.
6. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестрахування: характеристика, переваги та недоліки.
7. Непропорційне перестрахування на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.
8. Співстрахування та механізм його застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14

Тема 11: Доходи, витрати і фінансові результати страховика

Мета полягає в ознайомленні з джерелами та особливостями формування доходів страховика у розрізі видів діяльності, складу та економічного змісту його витрат, фінансових результатів діяльності, напрямів розподілу прибутку.

Питання для обговорення:

1. Джерела формування доходів страховиків від страхової діяльності.
2. Джерела формування доходів страховиків від інвестування тимчасово вільних коштів.
3. Джерела формування інших доходів страховиків.
4. Склад та економічний зміст витрат страховиків.
5. Собівартість страхової послуги.
6. Витрати на утримання страхових організацій.
7. Фінансові результати страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності страховиків.
8. Напрями розподілу прибутку страховими компаніями.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15

Тема 12: Фінансова надійність страховика

Мета полягає в ознайомленні з економічним змістом, значенням та компонентами фінансової надійності та технічних резервів страхової компанії, розвитку навичок виявляти чинники, які впливають на фінансову надійність страховика, застосовувати базовий та спрощений підходи до оцінки його платоспроможності, вивченні порядку розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування.

Питання для обговорення:

1. Фінансова надійність страхових компаній: економічний зміст, чинники впливу та умови забезпечення.
2. Збалансований страховий портфель як основа забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.
3. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
4. Підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній, порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування.
5. Рівні, компоненти та вимоги до регулятивного капіталу страховика.
6. Технічні резерви страховика, їх склад та покриття активами. Вимоги до активів на покриття технічних резервів.

Заочна форма навчання

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 1: Сутність, принципи і роль страхування

Мета полягає в ознайомленні із необхідністю страхового захисту суб'єктів господарювання і життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами, сутністю, функціональним призначенням, принципами та роллю страхування в сучасних умовах.

Питання для обговорення:

1. Необхідність страхового захисту на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.
2. Форми організації фондів страхового захисту.
3. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.
4. Сутність страхування та його місце у системі економічних категорій.
5. Функції та принципи страхування.

6. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2: Класифікація страхування

Мета полягає у ознайомленні із підходами до класифікації страхування за різними ознаками.

Питання для обговорення:

1. Класифікація у страхуванні, її наукове та практичне значення.
2. Класифікація страхування за об'єктами.
3. Класифікація страхування за родом небезпеки.
4. Класифікація страхування за формами здійснення.
5. Класифікація страхування за статусом страхувальника.
6. Класифікація страхування за спеціалізацією страховика.

Тема 3: Страхові ризики та їх оцінка

Мета полягає в ознайомленні із сутністю та основними характеристиками ризиків; оволодіння навичками визначення страхових ризиків, оцінювання їх впливу та обґрунтування рішень щодо застосування механізмів управління ними.

Питання для обговорення:

1. Ризики: сутність та основні ознаки.
2. Класифікація ризиків за критеріями: наслідку, об'єкту, обсягу, причини.
3. Природні та антропогенні ризики.
4. Майнові та особисті ризики.
5. Великі, середні та малі ризики.
6. Чисті та спекулятивні ризики.
7. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.
8. Страхування як механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату.
9. Політика управління страховими ризиками.
10. Мета і завдання управління страховими ризиками.

Тема 4: Страховий ринок

Мета полягає в ознайомленні із засадами формування й функціонування страхового ринку, розумінні специфіки страхової послуги, процесу її розробки, каналів реалізації, значення маркетингу у страхуванні, порядку підготовки та укладення страхових договорів; оволодіння навичками розробки страхових продуктів та підбору ефективних каналів їх просування.

Питання для обговорення:

1. Страховий ринок: сутність, основні види та елементи.
2. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.
3. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України.
4. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників.
5. Етапи процесу розробки страхових продуктів (послуг).
6. Канали реалізації страхових продуктів (послуг).
7. Прямі і непрямі страхові посередники у здійсненні страхової діяльності, реалізації страхових продуктів.
8. Сутність, завдання та елементи маркетингу у страхуванні.
9. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання.

Тема 5: Страхова організація

Мета полягає в ознайомленні із порядком створення, функціонування та ліквідації страхових компаній, формуванні навичок щодо формування фінансових, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів страховика.

Питання для обговорення:

1. Визначення страховиків як суб'єктів господарювання та як фінансових установ.
2. Організаційні форми страховиків.
3. Порядок створення страхових компаній.
4. Ліцензування страхової діяльності.
5. Структура страхових компаній.
6. Органи управління страховими компаніями.
7. Ресурси страховиків: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

Тема 6: Державне регулювання страхової діяльності

Мета полягає в ознайомленні із державним регулюванням страхової діяльності та вивченні правових основ нагляду за страховими компаніями в Україні.

Питання для обговорення:

1. Державне регулювання страхової діяльності: необхідність, значення, мета.
2. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.
3. Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів.
4. Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції.
5. Напрямки удосконалення державної політики у галузі страхування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 7: Особисте страхування

Мета полягає в ознайомленні із ризиковими і накопичувальними видами особистого страхування, вивченні їх специфіки, форм та умов проведення.

Питання для обговорення:

1. Особисте страхування: сутність, мета проведення, об'єкти та ризики.
2. Порівняльна характеристика довгострокового (накопичувального) та ризикового особистого страхування.
3. Форми та види проведення особистого страхування.
4. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.
5. Страхування від нещасних випадків: мета проведення; об'єкти; страхові випадки; індивідуальні та колективні договори; добровільна та обов'язкова форми проведення.
6. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.
7. Страхування життя: основні та додаткові ризики; особливості економічного механізму; загальні та спеціальні функції; критерії класифікації.
8. Медичне страхування: форми здійснення; суб'єкти; об'єкти; принципи організації; умови проведення.

Тема 8: Страхування майна

Мета полягає в ознайомленні із особливостями проведення страхування майна фізичних та юридичних осіб, набутті практичних навичок щодо визначення страхових платежів і страхових виплат та формування страхових тарифів у страхуванні майна.

Питання для обговорення:

1. Страхування майна: загальна характеристика; підгалузі; обов'язкова та добровільна форми; об'єкти; предмети; ризики; системи відповідальності; організаційний та економічний механізм.

2. Страхування транспортних засобів та вантажів.

3. Страхування майна будівельних підприємств (технічних ризиків).

4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.

5. Страхування фінансових та кредитних ризиків.

6. Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

Тема 9: Страхування відповідальності

Мета полягає у розгляді організаційної схеми й економічного механізму страхування відповідальності; набутті практичних навиків щодо виявлення страхових ризиків, визначення страхових платежів, страхових виплат та страхових тарифів у розрізі різних видів страхування відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Страхування відповідальності: організаційна схема та економічний механізм; об'єкти та ризики; основні підгалузі; учасники; форми проведення.

2. Види обов'язкового страхування відповідальності.

3. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: суб'єкти; об'єкти; страхові тарифи; страхові суми; страхові випадки; страхові платежі; види страхових договорів; франшиза; страхове відшкодування; інші особливості у здійсненні даного виду страхування.

4. Страхування професійної відповідальності: мета; страхові ризики; спосіб надання страхового захисту.

5. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам.

6. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Тема 10: Співстрахування та перестрахування

Мета полягає в ознайомленні із методами та формами проведення перестраховальних операцій, розумінні сутності та механізму застосування співстрахування.

Питання для обговорення:

1. Перестрахування: необхідність та сутність; суб'єкти; законодавчі вимоги щодо здійснення.

2. Факультативне перестрахування.

3. Облігаторне перестрахування.

4. Порівняльний аналіз методів перестрахування.

5. Пропорційне перестрахування.

6. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестрахування: характеристика, переваги та недоліки.

7. Непропорційне перестрахування на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.

8. Співстрахування та механізм його застосування.

Тема 11: Доходи, витрати і фінансові результати страховика

Мета полягає в ознайомленні з джерелами та особливостями формування доходів страховика у розрізі видів діяльності, складу та економічного змісту його витрат, фінансових результатів діяльності, напрямів розподілу прибутку.

Питання для обговорення:

1. Джерела формування доходів страховиків від страхової діяльності.
2. Джерела формування доходів страховиків від інвестування тимчасововільних коштів.
3. Джерела формування інших доходів страховиків.
4. Склад та економічний зміст витрат страховиків.
5. Собівартість страхової послуги.
6. Витрати на утримання страхових організацій.
7. Фінансові результати страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності страховиків.
8. Напрями розподілу прибутку страховими компаніями.

Тема 12: Фінансова надійність страховика

Мета полягає в ознайомленні з економічним змістом, значенням та компонентами фінансової надійності та технічних резервів страхової компанії, розвитку навичок виявляти чинники, які впливають на фінансову надійність страховика, застосовувати базовий та спрощений підходи до оцінки його платоспроможності, вивченні порядку розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування.

Питання для обговорення:

1. Фінансова надійність страхових компаній: економічний зміст, чинники впливу та умови забезпечення.
2. Збалансований страховий портфель як основа забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.
3. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
4. Підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній, порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування.
5. Рівні, компоненти та вимоги до регулятивного капіталу страховика.
6. Технічні резерви страховика, їх склад та покриття активами. Вимоги до активів на покриття технічних резервів.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Тренінг – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі.

Мета тренінгу з дисципліни «Страхування» – узагальнення, засвоєння та закріплення знань, отриманих на лекційних і практичних заняттях, формування у здобувачів вищої освіти критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем, пов'язаних з функціонуванням страхових компаній та розвитком особистого страхування в вітчизняних умовах.

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Страхування»;
- розвинути у здобувачів вищої освіти навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина передбачає актуалізацію теми тренінгового заняття та структурування процесу його проведення; ознайомлення здобувачів вищої освіти з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами; представлення програми тренінгу.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою в колективі здобувачів вищої освіти, визначенні правил проведення тренінгового заняття, формуванні робочих груп здобувачів вищої освіти, визначенні завдань та розподілі ролей; забезпечення учасників тренінгу роздатковим матеріалом.

3. Практична частина передбачає виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою).

4. Підведення підсумків передбачає презентацію практичної роботи в групах; обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінку результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Завдання для тренінгу

Завдання 1. На прикладі окремої страхової компанії провести фінансовий аналіз та оцінку фінансового стану страховика, зокрема:

- опрацювати фінансову звітність страхової компанії (звіт про фінансовий стан, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та ін.) за останні 3-5 років;
- провести горизонтальний аналіз (аналіз змін показників за декілька періодів для визначення тенденцій) та вертикальний аналіз (аналіз структури статей фінансової звітності відносно загальних показників (наприклад, частка власного капіталу в загальних активах));
- розрахувати ключові фінансові коефіцієнти: ліквідність, платоспроможність, рентабельність, ефективність використання активів тощо, порівняти їх із середніми показниками галузі або основними конкурентами;
- оцінити рівень резервів для покриття можливих збитків. Дослідити ризики, пов'язані з інвестиціями, андерайтингом та управлінням активами. Оцінити майбутній фінансовий стан страховика, враховуючи поточні тенденції та ринкові умови.

Завдання 2. Дослідити стан, проблеми і перспективи розвитку особистого страхування в Україні:

- проаналізувати основні показники розвитку вітчизняного ринку особистого страхування: обсяги страхових премій, виплат, рентабельність, кількість договорів, учасників тощо. З'ясувати лідерів означеного сегмента страхового ринку України та визначити їх частку на ринку;
- дослідити законодавчі, соціально-економічні та інші чинники, що впливають на розвиток особистого страхування. Оцінити проблеми, з якими стикаються страхові компанії: низький рівень довіри клієнтів, недостатня фінансова грамотність і страхова культура, недосконалість регуляторних норм тощо. Проаналізувати макроекономічні умови, які впливають на галузь, такі як інфляція, ставки рефінансування, безробіття. Проаналізувати демографічні та соціальні тенденції та їх вплив на формування попиту на продукти особистого страхування;
- розробити сценарії можливого розвитку ринку, враховуючи потенційні зміни в законодавстві, поведінці споживачів, інновації. Оцінити можливості виходу на нові ринки або розробки та просування нових продуктів;
- сформулювати практичні рекомендації щодо покращення стану ринку особистого страхування в Україні, підвищення ефективності та конкурентоспроможності страхових компаній на ньому.

Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання двох завдань тренінгу.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Страховання» здобувачі вищої освіти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Виконати груповий проєкт (презентація результатів дослідження) на одну із нижче наведених тем (на вибір здобувачів вищої освіти):

1. Особливості оцінки ризиків у майновому страхуванні.
2. Роль страхових компаній у забезпеченні економічної стабільності.
3. Вплив демографічних змін на розвиток ринку страхування життя.
4. Регулювання страхової діяльності в умовах глобалізації.
5. Ефективність державного контролю за діяльністю страхових компаній в Україні.
6. Перспективи розвитку агрострахування в умовах кліматичних змін.
7. Розвиток страхових послуг в умовах цифрової трансформації.
8. Страхові посередники та їх роль в просуванні страхових продуктів.
9. Кіберстрахування: нові можливості для вітчизняного та світового ринку страхування.
10. Міжнародний досвід страхування відповідальності та можливості його впровадження в Україні.

Завдання 2. Кейс-стаді «Порівняльний аналіз страхових полісів».

Здійснити порівняльний аналіз 3-х страхових полісів від різних страхових компаній (наприклад, автострахування, страхування життя, медичне страхування) та сформулювати рекомендації щодо оптимального вибору для страхувальників.

Завдання 3. Написати есе на тему: «Страховання як інструмент управління ризиками в сучасній економіці».

Завдання 4. Розв'язати задачі (вибір варіанта завдання здійснювати за першою літерою прізвища).

ВАРІАНТ 1 (А, Ї, Т, Ц, Е)

Задача 1. Нерухоме майно, яке належить юридичній особі, застраховане на випадок його втрати або пошкодження внаслідок вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на повну вартість. Дійсна вартість майна 150 000 тис. грн, страховий тариф – 1,3%, безумовна франшиза – 7%. Визначити: розмір страхового платежу; розмір належного до виплати страхового відшкодування при отриманих збитках у розмірі 82 500 грн.

Задача 2. В ДТВ потерпіло троє пішоходів. В результаті травми першому з них була встановлена III група інвалідності, другий перебував на лікуванні 74 дні, а третього визнано дитиною-інвалідом. Визначити величину страхового відшкодування, котре кожен потерпілий отримає за полісом обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні та величину страхового відшкодування, котре страховику належить виплатити потерпілим.

ВАРІАНТ 2 (Б, Й, У, П, Щ)

Задача 1. Господарські будівлі, які належать фізичній особі, застраховані на випадок впливу рідини водопровідних, каналізаційних і опалювальних систем, внаслідок їх розриву або переповнювання, в тому числі із сусідніх приміщень, що не належать страхувальнику на повну вартість. Дійсна вартість майна – 395 000 тис. грн, страховий тариф – 0,6%, безумовна франшиза – 6%. Визначити: розмір страхового платежу; розмір належного до виплати страхового відшкодування при отриманих збитках у розмірі 67 050 грн.

Задача 2. Фермерське господарство страхує врожай озимої пшениці на площі 60 га. Середньорічна врожайність за попередні 5 років становить 30 ц/га, ціна 1 ц. пшениці за

попередній рік – 32 грн. Величина відповідальності страхової компанії 80 % та страховий тариф – 8%. Визначити страховий платіж.

ВАРІАНТ 3 (В, К, Ф, Ч, Є)

Задача 1. Підприємство має договір страхування майна від вогню та інших небезпек. Майно підприємства було застраховане на повну вартість. Страхова сума, зазначена у договорі, становить 700 000 грн. Внаслідок пожежі збитки склали 500 000 грн, в т. ч. 60 000 грн – по основних засобах і 440 000 грн – по товарно-матеріальних цінностях. При перевірці з'ясувалося, що балансова вартість основних засобів в заяві про страхування була показана правильно і становила 100 000 грн, а вартість товарно-матеріальних цінностей була показана в сумі 600 000 грн замість 900 000 грн. Визначити суму належного до виплати страховиком страхового відшкодування.

Задача 2. Відповідальність товаровиробника застрахована на суму 250 000 грн. П'ятеро потерпілих вимагають від товаровиробника відшкодування шкоди, завданої їхньому здоров'ю на суму 78 000 грн. Визначити: розмір сплачених страхувальником страхових внесків за 5 місяців (термін дії договору – 18 місяців) привстановленому розмірі страхового тарифу – 0,9%; розмір отриманого страхового відшкодування кожним потерпілим.

ВАРІАНТ 4 (Г, Л, Х, І, Ж)

Задача 1. Балансова вартість об'єкта, котрий належить юридичній особі – 16 500 000 грн (в т. ч. знос – 800 000 грн). Страхова сума – 12 000 000 грн. Безумовна франшиза – 100 100 грн. Збитки страхувальника – 15 000 000 грн. Витрати страхувальника на запобігання поширенню пожежі – 20 000 грн. Визначити різницю між сумами страхового відшкодування при страхуванні об'єкта за системою першого ризику і за системою пропорційної відповідальності.

Задача 2. Майно юридичної особи застраховано від вогню та інших небезпек у розмірі 75% його вартості терміном на 10 місяців. Вартість майна, узгоджена сторонами страхової угоди, така: будівлі та споруди – 13 млн грн; машини, обладнання, устаткування – 8 млн грн; сировина та матеріали – 7 млн грн; незавершене виробництво – 1 млн грн; готова продукція – 6 млн грн. Страхові тарифи за окремими ризиками (незалежно від виду майна) такі: пожежа – 0,7%; удар блискавки – 0,1%; вибух газу – 0,2%; стихійні лиха – 0,2%; крадіжка зі зломом – 0,3%; проникнення води із сусідніх приміщень – 0,1%. Визначити розмір страхового платежу, сплаченого страхувальником, виходячи з того, що він встановлюється пропорційно терміну дії договору страхування.

ВАРІАНТ 5 (Н, Ш, С, Р, Я)

Задача 1. При купівлі автомобіля громадянин застрахував його від дорожньо-транспортної пригоди (ДТП) та угону строком на 6 місяців. Вартість автомобіля – 179000 грн. Ставки страхової премії за окремими ризиками такі: угон – 3%; протиправні дії третіх осіб – 1%; ДТП – 2%; стихійні лиха – 0,5%. Визначити розмір страхового внеску.

Задача 2. Меблі та офісне обладнання, яке належить юридичній особі, застраховане на випадок протиправних дій третіх осіб на повну вартість. Дійсна вартість рухомого майна – 15 000 тис. грн., страховий тариф – 0,3%, безумовна франшиза – 5%. Визначити: розмір страхового платежу; розмір належного до виплати страхового відшкодування при отриманих збитках у розмірі 36 000 грн.

ВАРІАНТ 6 (Д, М, З, О, Ю)

Задача 1. Ринкова вартість автомобіля 50 000 грн. (знос становить 5%). Автомобіль застрахований на повну вартість від усіх ризиків. Безумовна франшиза встановлена у відсотках до страхової суми (1%). Внаслідок протиправних дій третіх осіб автомобіль був пошкоджений. Визначити розмір страхового відшкодування, якщо відповідно до

кошторису станції технічного обслуговування, для відновлення автомобіля потрібно замінити частини та деталі на суму 10 000 грн і провести ремонтні роботи вартістю 3 000 грн.

Задача 2. Юридична особа має договір страхування майна від вогню, в якому зазначено, що склади підприємства і готова продукція, яка в них зберігається, застраховані на повну вартість. У результаті пожежі на одному з складів підприємства повністю знищена сама будівля і частина готової продукції, яка там знаходилася. Витрати на відбудову складу за кошторисом склали 370 000 грн. Збитки від знищення та пошкодження готової продукції – 196 000 грн. Крім того, витрати, пов'язані зрятуванням застрахованого майна і приведенням його до ладу після пожежі склали 5 000 грн. За складання кошторису страхувальник заплатив 1 700 грн. При складенні страхового акту і оформленні інших документів було проведено перевірку даних бухгалтерського обліку та звітності підприємства, яка показала, що вартість майна фактично застрахована у розмірі 98%, а не 100%, як це було зазначено у договорі страхування. Визначити розмір належного до виплати страховиком страхового відшкодування.

Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи. Максимальна кількість балів за завдання самостійної роботи становить 100 балів. Кожен здобувач вищої освіти повинен виконати чотири завдання з переліку винесених на самостійну роботу.

8. Методи навчання

У процесі навчання застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, тренінг, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Страхування» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів модульного контролю;
- оцінювання результатів самостійної роботи та тренінгу;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- екзамен.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Страховання» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль 1</i>	<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль 2</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за теми 1-6 на практичних заняттях 1-7	Модульна робота, яка охоплює теми 1-6. Теоретичне питання – макс. 30 балів. Тести (5 тестів по 4 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі по 25 балів кожна) – макс. 50 балів	Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за теми 7-12 на практичних заняттях 8-15	Модульна робота, яка охоплює теми 7-12. Теоретичне питання – макс. 30 балів. Тести (5 тестів по 4 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі по 25 балів кожна) – макс. 50 балів	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання трьох завдань тренінгу	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання чотирьох завдань самостійної роботи	Теоретичне питання – макс. 30 балів. Тести (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі по 25 балів кожна) – макс. 50 балів

Форми і критерії оцінювання

Поточне опитування під час заняття:

90-100 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, дає аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, формулює висновки та узагальнення, розв'язує задачі, вирішує практичні та ситуаційні завдання, досконало володіє навиками користування фінансовою звітністю страховика та її ґрунтового аналітичного опрацювання;

75-89 балів – здобувач вищої освіти правильно, у достатньо повному обсязі дає виклад навчального матеріалу, але при розкритті деяких питань не вистачає достатньої аргументації в поясненнях, допускаються несуттєві неточності та незначні помилки, розв'язує задачі, вирішує практичні та ситуаційні завдання лише з певною допомогою викладача чи колег, вміє користуватися фінансовою звітністю страховика;

65-74 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60-64 бали – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно та поверхнево викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

35-59 балів – здобувач вищої освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, не може пояснити проблему, хоча і поверхнево її розуміє, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0-34 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне

оцінок, отриманих під час практичних занять.

Тренінг:

90-100 балів – здобувач вищої освіти активно працює під час проведення тренінгу, вільно й аргументовано використовує навчальний матеріал для розкриття змісту завдань тренінгу, ґрунтовно аналізує аналітичні матеріали, демонструє творчий підхід до виконання завдань тренінгу;

75-89 балів – здобувач вищої освіти доволі активно працює під час проведення тренінгу, виконує завдання тренінгу лише з певною допомогою колег, достатньо ґрунтовно аналізує аналітичні матеріали, демонструє творчий підхід до виконання окремих завдань тренінгу;

60-74 бали – здобувач вищої освіти доволі пасивно працює під час проведення тренінгу, долучається до виконання лише окремих завдань тренінгу, в окремих моментах виявляючи творчий підхід до виконання окремих завдань тренінг, поверхнево аналізує аналітичні матеріали;

1-59 балів – здобувач вищої освіти демонструє небажання брати участь у виконанні завдань під час проведення тренінгу, долучається до розкриття їх змісту лише на вимогу колег чи викладача, не аналізує аналітичні матеріали.

Самостійна робота:

90-100 балів – зміст самостійної роботи розкритий у повній мірі та відповідає встановленим вимогам до оформлення результатів виконаних завдань, містить елементи самостійного дослідження, під час презентації результатів самостійної роботи здобувач вищої освіти демонструє високий рівень опанування навчального матеріалу, уміння аналізувати й узагальнювати теоретичний і практичний матеріал, творчо підійти до виконання завдань самостійної роботи;

75-89 балів – представлені результати самостійної роботи відповідають встановленим вимогам, зміст самостійної роботи загалом розкритий, але присутні несуттєві недопрацювання, не вистачає достатньої глибини дослідження проблем, здобувач презентує матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускається незначних помилок у формулюванні понять, розрахунках при аналізі фінансових показників, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням;

60-74 бали – завдання самостійної роботи виконані на недостатньому рівні, логічно не завершені аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження, наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими, здобувач припускається значних помилок у розрахунках, матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, відповіді на запитання нечіткі, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1-59 балів – зміст виконаного здобувачем вищої освіти завдання для самостійної роботи не розкрито, оформлення і презентація роботи не відповідає встановленим вимогам, відповіді на запитання відсутні, неточні або неповні, не наведені шляхи вирішення проблеми або вони не обґрунтовані та випадкові.

Модульний контроль, екзамен:

– теоретичне питання, за відповідь на яке здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 30 балів:

21-30 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, дає аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, формулює висновки та узагальнення;

11-20 балів – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності;

0-10 балів – здобувач вищої освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно його викладає, допускає суттєві неточності та помилки;

– тестові завдання: за правильну відповідь на кожен з тестів здобувач вищої освіти може отримати 4 (2) бали відповідно, що в підсумку в залежності від кількості тестових завдань дає максимально 20 балів;

– задачі: дві задачі, за розв'язання кожної з яких здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів:

15-25 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, самостійно і правильно розв'язує задачу й інтерпретує отримані результати;

6-14 балів – здобувач вищої освіти у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно виконує завдання, але допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання завдання;

1-5 балів – здобувач вищої освіти фрагментарно виконує ситуативне завдання, допускає суттєві неточності, недостатньо розкриває зміст завдання, що свідчить про низький рівень опанування навчального матеріалу.

Підсумкова оцінка за модульний контроль та екзамен визначається як сума балів за виконані завдання й оцінюється від 0 до 100 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	«відмінно»	A (відмінно)
85-89	«добре»	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	«задовільно»	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	«незадовільно»	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
0-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-12
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-12
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-12
5.	Зразки форм фінансової звітності страхових компаній.	5-6; 11-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Березька К., Кнейслер О., Спасів Н., Кулина Г. Інформаційна технологія прогнозування фінансових результатів страхових компаній. *Ukrainian Journal of Information Technology*. 2021. Vol. 3. No 2. P. 87-93. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/dec/26127/13087.pdf>
2. Братюк В. П. Сучасний стан страхового ринку в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 12. С. 37-45. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2022.12.5>
3. Горбач Л. М., Кадебська Е. В. Страхування : підручн. К.: Кондор, 2024. 544 с.
4. Гузела І. Моделювання сценаріїв оподаткування результатів діяльності страховиків України. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С. 101-114. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/44427/1/%D0%93%D0%A3%D0%97%D0%95%D0%9B%D0%90.PDF>
5. Дмитришин М. В., Дмитришин Р. І., Русин Р. С. Страхування : навч. посіб. Івано-Франківськ, НАІР, 2024. 272 с.
6. Качула С., Лисяк Л., Ляшевський Я. Аналіз формування доходу і розподілу прибутку страхових компаній (на прикладі АК «Страхова група «ТАС»). *Агросвіт*. 2021. № 1-2. С. 12-19.
7. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/471/453>
8. Кнейслер О., Спасів Н., Король С. Новелізаційні тенденції розвитку страхових компаній в Україні. *Світ фінансів*. 2021. № 2. С. 106-117.
9. Кнейслер О. В., Кулина Г. М., Федорович І. М. Трансформація світового страхового ринку в умовах запровадження нових бізнес-моделей та сучасних страхових технологій. *Світ фінансів*. 2024. № 2 (79). С. 41-54. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1692/1703>
10. Куцик П. О., Сороківський В. М., Кузьма Х. В. Статистичні підходи до оцінювання величини фінансових ресурсів страхових компаній. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2022. № 66. С. 5-9. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1072/1014>
11. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10756>
13. Попович Д. В., Біда М. С., Закорко К. К. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 3 (115). С. 110-114. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5791/5666>
14. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21 травня 2024 року № 3720-IX (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#top>
15. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
16. Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика : Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 р. № 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0201500-23#Text>
17. Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів : Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 р. № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0203500-23#Text>
18. Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика :

Постанова Правління НБУ від 27.12.2023 р. № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#top>

19. Прокопчук О. Т., Цимбалюк Ю. А., Мельник К. М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 5-12.

20. Страхування : навчальний посібник / [Ситник Н. С., Стасишин А. В., Попович Д. В.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 512 с.

21. Ситник Н. С., Тишковець М. М. Фінансово-економічна безпека страхової компанії та її забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-7>

22. Сосновська О. О. Страхування : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

23. Татарин Н. Б., Підручняк К. П. Особливості фінансової діяльності страхових компаній в Україні. *Молодий вчений*. 2022. № 5 (105). С. 30-35. URL: <https://molodyvchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4771>

24. Шкурко В. Сектор перестрахування у фінансовій системі. *SCIENTIA-FRUCTUOSA*. 2022. № 3. С. 93-102. URL: <http://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/485/421>

25. Al-Sabti A. A. W. H., Al-Tamimi S. A., Yasir M. H. The Role of Technical Reserves and Investments in Income Smoothing Operations: Empirical Evidence in Insurance Companies Operating in the Gulf Cooperation Council Countries. *Cuadernos de Economía*. 2024. Vol. 47, Issue 133. Pp. 185-194. URL: https://www.researchgate.net/publication/382220842_The_Role_of_Technical_Reserves_and_Investments_in_Income_Smoothing_Operations_Empirical_Evidence_in_Insurance_Companies_Operating_in_the_Gulf_Cooperation_Council_Countries

26. Balasubramanian R., Libarikian A., McElhane D. (2021). Insurance 2030 – the impact of AI on the future of insurance. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/insurance-2030-the-impact-of-ai-on-the-future-of-insurance>

27. Firouzi M., Emamverdi Gh., Hamidian M. Determining the Financial Solvency Level of Insurance Companies by Insurance Branches. *Management Strategies and Engineering Sciences*. 2025. № 7 (4). Pp. 125-132. URL: https://www.researchgate.net/publication/391674674_Determining_the_Financial_Solvency_Level_of_Insurance_Companies_by_Insurance_Branches

28. Global Insurance Market Report (GIMAR) / International Association of Insurance Supervisors (IAIS). URL: <https://www.iais.org/uploads/2024/12/Global-Insurance-Market-Report-2024.pdf>

29. Hersch K., Colaço J., Canaan M. 2024 global insurance outlook: insurers evolving to address changing operating environment and precipitate even greater societal impact. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/industry/financial-services/financial-services-industry-outlooks/insurance-industry-outlook.html>

30. Insurance 2025 Reducing risk in an uncertain future. URL: https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/gbe03821usen-01_GBE03821USEN.pdf

31. Key Rules on Insurance Tax. URL: <https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/en/taxation/Booklets/45---key-rules-on-insurance-tax>

32. Kizi T. M. S. Management of Financial Resources of Insurance Companies. *International journal on economics, finance and sustainable development*. 2023. Vol. 5, № 3. P. 77-80. URL: <https://journals.researchparks.org/index.php/IJEFSD/article/view/4149>

33. Regulatory Capital Adequacy for Life Insurance Companies A Comparison of Four Jurisdictions. URL: <https://www.soa.org/4a194f/globalassets/assets/files/resources/research-report/2023/erm-191-regcapital-with-final-visuals.pdf>

34. World insurance market developments in 5 charts. URL:

<https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2023-03/5-charts-wold-insurance-2023.html>.

35. 2025 global insurance outlook: Evolving industry operating models to build the future of insurance / Focusing on agility, innovation, and customers to help navigate complexities and meet new demands / URL: <https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/financial-services/financial-services-industry-outlooks/insurance-industry-outlook.html#the-road>